

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštno vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Slovensko uradovanje.

(Izv. dopis iz Ptuj.)

„Trkajte in odprlo se vam bode“. Teh besed našega Zveličarja bi se mi Slovenci bolj pogostoma tudi gledé narodnih terjatev posluževati morali. Mi Slovenci imamo mnogo sovražnikov in tudi pri uradnikih najdemo mnogo neprijateljev, posebno starejše dobe. Kedaj se bode uže vendar jel zakon zadevajoč ravnopravnost v uradnih izvrševati? Bodemo mar čakali, da bodo stari uradniki sami jeli v naščini uradovati? Tega ne smemo, kajti z vednim čakanjem ne bodemo nikdar svojih nam v zakonu pripoznanih pravic dosegli. Da pa nam postava v uradu ravnopravnost pripozna, naj svedoči sledeči dokaz! Pošten slovensk Haložan dobi od naše slavne ptujске glavne davkarije v njemu nerazumljivem jeziku pisani plačilni nalog. Zdi se mu čudno, da je obrazec naloga v slovenščini in nemščini tiskan. Zdi se mu tudi, da je slovenski obrazec zbog nas Slovencev. In ker je uže tudi v „Slov. Gospodarji“ čital, da imamo postave, koje nam dajo pravico, zahtevati, da se nam piše v našem jeziku, napravi malo vlogo, s koje pošlje v nemščini pisani plačilni nalog slavnemu c. k. finančnemu ravnateljstvu v Gradec. Črez nekaj dni dobi sledeči odlok v lepej slovenščini pisan: „Št. 9435. Na to pritožbo se vam naznani, da se je glavni davkariji, ktere se je priloženi v nemščini pisani plačilni nalog od 20. junija 1880 B 539 odposlal, naročilo plačilni nalog v slovenščini izpisati in vam izročiti. V Gradec 3. augusta 1880. Hubmann I. r.“

S tem priznava slavno finančno ravnateljstvo, koje je nekaj več nego naša davkarija, ka imamo mi Slovenci na slovenskem Štírskem pravico, da nam davkarije v naščini uradujejo. Ti ljubi „Slov. Gospodar“, ki tako krepko naše pravice zagovarjaš, objavi ta odlok, na katerega se naj naš kmet vedno opira ter tirja, da dobi pisma v njegovem jeziku pisane. Kmet slovenski, tirjaj to, kar ti zakon pripozna, tirjaj to, kar nam je Nj. veličanstvo, naš presvitli cesar, po svojih zakonih dal.

Bodimo neustrašljivi! Pravica mora nad krivico, katera se nam že toliko let godi, zmagati. Ako ne bodemo svojih pravic vedno odločno tirjali, dosegli jih nikdar ne bomo. Poguma je toraj treba, ako neščemo propasti. Mar si je slovenski oratar za to tu, da bi ga vedno ptujčeva peta teptala? Zahtevajmo svoje pravice, in dale se nam bodo. „Trkajmo, in odprlo se nam bode!“ J. U.

Gospodarske stvari.

Grozna trtna uš na Hrvatskem blizu Štajerske.

Vrlim „Novicam“ poroča izvrstni tajnik hrvatske gospodarske družbe v Zagrebu, g. Fr. Kuralt sledeče: Hrvatska vlada poslala me je dvakrat v Istro, da ondi preiščem vinograde in nasvetujem potrebne naredbe, da se grozna trtna uš ali phylloxera ne zanese na Hrvatsko. Vrnivši se iz Istre sem med drugim predlagal sl. vladi, da naj se vsem podžupanijam popišejo znamenja, pod katerimi se phylloxera pokaže, in da se to vsem občinam naznani, kajti mogoče je, da phylloxero uže v deželi imamo, samo da je vinorejci ne poznajo. Komaj pa je bila ta naredba razglašena, uže nekoliko dni kasneje, pošlje v steklih dobro zamotanih občina Brdovae pri Zaprešiču vladi nekoliko izkopanih trsov na ogled, z opazko, da na teh trtah so ona znamenja, katera so bila popisana v vladnem razglasu. Vlada izroči trse precej meni, da jih preiščem in žalibog! prvi pogled s povekšalnim steklom na korenine trt pokazal mi je množino phylloxere, in spoznana je bila neizmerna nesreča za hrvatsko zemljo. Po nalogu vlade precej se podam na mesto, od koder so bile trte poslano, da pregledam, kako daleč je nesreča razširjena. V Zaprešiču pridruži se mi občinski načelnik iz Brdovae, baron Rauch s svojimi sinovi, in oskrbnik posestva grofa Jelačića. Čez poldrugo uro vožnje pridemo v vas Kraj, katera leži ob Sotli, na meji štajerski. Cela okolica ni drugoga kakor bregovi nasajeni s trtami. Nasproti tem bregovom na drugi strani Sotle leži štajerska bizelj-

ska dolina zopet s krasnimi vinogradi. Hrvatski vinogradi so od štajerskih komaj pol ure oddaljeni.

Ko pridemo v Kraj, podamo se v vinograde grajščaka Sigmunda in na žalost morali smo opaziti, kako je že velik del vinograda popolno uničen, trte posušene, brez mladik in ploda. Strašen bil je pogled po vinogradih! Kamor smo prišli, povsod smo našli, da jih phylloxera pokončuje in da poglavitni dohodek naše dežele urno pod zlo gré. Ko so se vsi o veliki nesreči prepričali, odšli so zopet na svoj dom, jaz pa sem ostal v Mariji Gorici, da od tam dalje prepotujem vinograde. V petih dneh svojega preiskavanja mogel sem se prepričati, da je phylloxera razširjena v vinogradih 3 davkovskih občin in to v Laduču, v Kraji in v Pušči. Te občine imajo vinogradov 1010 oralov, od katerih je okuženih in uničenih do 300 oralov. Okuženi vinogradi razprostirajo se od sv. Križa (občina Laduč) do Pušče v daljini 4 ur. Največ vinogradov imajo tukaj gg. Sigmund, baron Rauch in grof Jelačić. Pa tudi kmetje imajo veliko vinogradov, katerih nekoliko so pa že preteklo jesen izkrčili in nasadili s turšico, kazoči, da so se jim trte vse posušile, katere že nekoliko let niso rodile; neznajoči za vzrok gledali so siromaki, kako jim vinogradi propadajo.

Od kod da je phylloxera le sem prišla, ne more se za gotovo povedati; sumnja, da jo je iz Klosterneuburga z naročenimi trtami pred 10 leti dobil g. Sigmund, ni popolno opravičena, kajti vinograd, nasajen z onimi trtami, je sicer okužen ali trte niso se še posušile in imajo še toliko mladik, da se bodo posušile še le čez dve leti, dočim so trte na drugih mestih vinograda, katere niso bile donesene iz Klosterneuburga, že preteklo leto se posušile in propadle. Mogoče bi bilo tudi to, da je phylloxera došla iz Štajerskega v hrvaške vinograde, ker se pripoveduje, da so vinorejci pri Kapeli (vas na štajerski strani), katera leži nasproti Sigmundovim vinogradom, že pred tremi leti krčili vinograde zato, ker so se jim sušili. Tudi danes še ne morem za gotovo reči, kako daleč je phylloxera razširjena; mogoče je, da še dalje sega, kakor sem poprej omenil, ker je znano, da phylloxera lahko po več ur daleč preleti. Nevarnost za celo hrvaško deželo je velika, tem bolj, ako se pomisli, kako veliko je tu vinogradov, v katerih se vsako leto pridela 2—3 milijone veder vina, ki je najpoglavitejši dohodek cele dežele hrvatske. Velika je pa tudi nevarnost za sosedno kranjsko in štajersko deželo, kajti okuženi vinogradi niso daleč od onega kraja, kjer se Sotla steka v Savo, in kjer je meja kranjske in štajerske dežele. Nujno je tedaj priporočiti deželni vladi kranjski in štajerski, da bi po strokovnjakih, kateri phylloxero poznajo, dale pregledati vse sosedne vinograde, ali phylloxere že tudi tam ni, samo da je ljudje ne poznajo, kakor je to bilo v Istri in zdaj na Hrvatskem, kjer se je tako silno širila toliko let. Kranjska in štajerska vlada morale bi

tem prej izdati stroge ukaze proti importu (uvožnji) vsakršne stvari iz vinogradov okuženih krajev na Hrvatskem, in to tem bolj, ker med okuženimi vinogradi na Hrvatskem je tudi takih, ki so posestva Štajercev, stanujočih na Štajerskem. Kako lahko je mogoče, da iz svojih vinogradov, ki jih na Hrvatskem imajo, in v katerih je phylloxera, s travo, katero kosijo po vinogradih, s koli ali pa z izkopanimi trtami, o katerih mislijo, da so pozeble, prenesejo phylloxero čez mejo v štajerske vinograde! Zatoraj Kranjci in Štajerci pozor! Verjemite mi: kdor ni videl na mestu, ne more verjeti, koliko nesreče in škode more ta mala už vinogradom narediti. Hrvatska vlada objavila je ta žalostni primerljaj nemudoma ministerstvu v Pešt in na Dunaj, in sama bode porabila vsa sredstva za pokončanje in omejevanje phylloxere v hrvatskih vinogradih.

Vinorejska šola v Mariboru objavila je cenik za svoje vinske trte, kojih ima 25 raznih sort, dalje za blizu 90 sort trsov, ki rodijo grozdje le za zobanje, več ameriških sort, med njimi je tudi Izabela, dalje za sadovna in požlahtnjena drevesa. Jabelk je 26 in grušek 18 raznih sort. Cenik je dobiti pri ravnateljstvu.

Konjska dirka ljutomerskih konj na Ovenu je se pretečeno nedeljo bila izvrstno obnesla. Konji so z vozom na 2 potača 3 kilometre predirjali v 7 minutah in 3 sekundah do 8 minut in 5 sekund. Ni dvombe, da bodo vrli dirkači se tudi v Gradii odlikovali pri deželnej razstavi.

Trtno uš imamo na Štajerskem. Od ministerstva odposlani g. dr. Resler je zasledil v Kapelah pri Brežicah vinograd, (tik g. Tanšekovega), ki je po trtni uši ugonobljen. Ljubi Bog, tedaj dobili smo še to nesrečo v deželo!

Dopisi.

Iz Pesničke doline. (Zlatomešnik č. g. dr. Muršec). Kakor je „Slov. Gosp.“ svoje dni že omenil, bo v nedeljo 5. sept. slavni naš rojak prof. Dr. Muršec praznoval pri sv. Bolfanku petdesetletnico svoje duhovne službe. Slovesnost se bo, kakor izvemo, sijajno in veličastno vršila. Tudi mil. škof Jakob Maksimilijan, kateri bodo isto nedeljo ondotno cerkvo posvetili, se nje bodo udeležili. — Čast, komur čast gre! G. dr. Muršec spada med najstarejše in najblažje slov. rodoljube na Štajerskem. Rodil se je leta 1807 — sin kmečkih staršev — v Bišu, čedni vasi v sredini Pesničke doline. Po izvrstno dovršenih srednjih in višjih šolah v Mariboru in Gradii bil je 1. avg. 1830 v mešnika posvečen. Kaplanoval je pri sv. Antonu, sv. Miklavžu in na Ptui. Z dopustom knezoškofa sekovskega šel je potem 1839 za odgojitelja k vitežki Ormoški rodovini. Ko je tukaj nalogo dovršil, dobil je 1845 službo učitelja verozakona na novo ustanovljeni višji realki v Gradii, ktero je vestno